

פתרון הבחינה

אזרחות

חורף תשפ"ב, 2022, שאלון: 34282

מוגש ע"י מורה בבית הספר לבגרות של יואל גבע

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

הנחנים נדרשו לענות על שתיים מבין השאלות 2-4.

שאלה מספר 1

הצג:

קואליציה – סיעות הקואליציה מהוות יחד רוב של חברי הכנסת בפרלמנט ומהוות את בסיס התמיכה של הממשלה בפרלמנט. בנוסף, הקואליציה מבוססת על הסכמים קואליציוניים בין הסיעות המרכיבות אותה.

ציטוט: "בעקבות החוק הנורווגי התפטרו כמה שרים מן הכנסת, ובמקומם הושבעו חברי כנסת חדשים מן הסיעות השונות המרכיבות את הממשלה".

אופציה נוספת: "אולם על פי ההתחייבויות בהסכמים שעליהם חתומות הסיעות התומכות בממשלה, חברי כנסת מאותן הסיעות רשאים ליזום חוק רק אם קיבלו מן הממשלה אישור לכך".
אופציה נוספת: "ומטבעם של דברים חברי כנסת מסיעות החברות בממשלה אמורים לפעול לקידום מדיניות הממשלה".

קישור: מושג הקואליציה בא לידי ביטוי בקטע משום שבגלל החוק הנורבגי חברי הכנסת החדשים הצטרפו לקואליציה שהיא אותן המפלגות המרכיבות את הממשלה. כמו כן, נכתב בהמשך, כי יוזמת החקיקה של אותם חברי כנסת מסיעות הקואליציה מוגבלת לחקיקה באישור הממשלה. כך גם בנושא קידום מדיניות. חברות בקואליציה מכפיפה את חבריה לפעולה על פי אינטרסים משותפים הנובעים תוך ההסכמים הקואליציוניים.

שאלה מספר 2**הצג:**

הצעת חוק פרטית - הצעת חוק המוגשת על ידי חבר כנסת אחד או כמה חברי כנסת היוזמים את ההצעה. ההצעה עוברת מספר שלבים גדול יותר של חקיקה מהצעת חוק ממשלתית: היא מוגשת לאישור נשיאות הכנסת שבודקת אם אינה נוגדת את ערכי היסוד של המדינה ואם אינה גזענית, אנטי דמוקרטית או שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי. לאחר האישור ההצעה מובאת לדיון מוקדם במליאה ולהצבעה בשלב הקריאה הטרומית. אם ההצעה זוכה לרוב קולות היא מועברת לדיון בוועדת הכנסת ומשם עוברת לשלבי החקיקה הבאים. הצעת חוק ממשלתית פוסחת על שלב אישור נשיאות הכנסת ושלב הקריאה הטרומית.

ציטוט: " כידוע כל חבר כנסת רשאי ליזום חוק, להעבירו לאישור נשיאות הכנסת, ולאחר מכן להעלותו לדיון במליאה... אולם במדינה דמוקרטית חשוב שהחלטות יהיו בידי המחוקקים עצמם".

קישור: הצעת חוק פרטית באה לידי ביטוי בקטע בכך שמודגשת בו חשיבותה של הזכות להגשת הצעת חוק פרטית על ידי חברי כנסת מהקואליציה. הרחבת זכות זו לפי הכתוב בקטע, תחזק את עצמאותה של העבודה הפרלמנטרית ועל כן ראוי לשנות את המצב הקיים המגביל הגשתן של הצעות חוק פרטיות של חברי כנסת מן הקואליציה.

שאלה מספר 3

הצג:

הפרדת רשויות - עקרון לפיו יתקיים ככל האפשר פיצול הכוח השלטוני לשלוש רשויות: מחוקקת, מבצעת ושופטת וזאת במטרה להגביל את השלטון ולמנוע ריכוז הכוח בידי גורם שלטוני אחד וכן לקדם הגנה על זכויות האדם. לכל רשות סמכויות ייחודיות בתחומה אך לא מוחלטות ובפועל קיים עירוב סמכויות ומתקיימים בין הרשויות יחסי איזון, ריסון, פיקוח ובקרה.

ציטוט: "המתח בין הרשות המחוקקת לבין הרשות המבצעת הוא מיסודות המשטר החוקתי בישראל. אולם בלי החוק הנורווגי מתח זה הוא אשליה של ממש".

אופציה נוספת: "אולם במדינה דמוקרטית חשוב שההחלטות יהיו בידי המחוקקים עצמם. המצב הנוכחי פוגם לחלוטין בעקרון היסוד הזה, ומן הראוי להגביר את עצמאות חברי הכנסת ולא לצמצמה עוד יותר".

אופציה נוספת: "התיקון לחוק הנורווגי יאפשר ליותר חברי כנסת לעסוק בהעמקה בהצעות המועלות לדיון. יש לקוות שכך הם אכן יתמקצעו בנושא שבו הוועדה עוסקת, יערכו דיונים מעמיקים ויהיו להם תובנות והחלטות ראויות יותר".

אופציה נוספת: "לסיכום, החוק הנורווגי מאפשר לשרים לעסוק בעבודתם בממשלה, ולחברי הכנסת הוא מאפשר להתמקד אך ורק בעבודתם הפרלמנטרית".

קישור:

טענת הכותבת בקטע בנוגע למימוש עקרון הפרדת הרשויות היא שהתיקון לחוק הנורבגי יסייע לחיזוק מימוש עקרון זה. לדבריה, המצב הקיים היום מאפשר רק מימוש חלקי של הפיצול השלטוני בין הרשות המבצעת והרשות המחוקקת. לממשלה יש כוח גדול יותר מכוחם של חברי כנסת. לדעתה, כאשר יתוקן החוק הנורבגי כפי שמציעה הממשלה החדשה, יכהנו במליאה יותר חברי כנסת שיפעלו בוועדות השונות ויפעלו למען חקיקה פרטית. ובכך יתחזק מימוש עקרון הפרדת הרשויות.

